

PARKANON TAKAKANGAS-PIHLAJAHARJU TUULIPUISTOHANKKEEN SUURPETO- JA METSÄPEURASELVITYS 2021–2022

Sutta näkee harvoin luonnossa

Sisältö

1. Johdanto	3
2. Aineisto ja selvityksessä käytetyt menetelmät.....	3
3. Tulokset	4
4. Yhteenveto	7
5. Lähteet ja kirjallisuus.....	8
6. Liitteet.....	9

1. Johdanto

Parkanon Tuuli Oy tilasi Suomen Luontotieto Oy:ltä suurpeto- ja metsäpeuraselvityksen suunnitteilla olevan Parkanon Takakangas-Pihlajaharju nimisen tuulivoimapuistohankkeen vaikutusalueelta. Selvitys kuuluu hankkeen ympäristösuunnitteluun ja ympäristövaikutuksiin liittyviin perusselvityksiin. Tehtävän yhteyshenkilönä on tilaajan puolella toiminut Sonja Telkki ja Suomen Luontotieto Oy:ssä Jyrki Matikainen.

2. Aineisto ja selvityksessä käytetyt menetelmät

Selvitys aloitettiin esiselvityksellä, jossa käytiin läpi Tassu suurpeto havaintojärjestelmään ilmoitetut, petoyhdyshenkilön varmistamat suurpetohavainnot alueelta ja sen lähiympäristöstä. Järjestelmän havainnot päivittyvät kahden kuukauden välein, joten havainnoissa on mukana myös kesän 2022 lisääntymiskauden havainnot. Lisäksi maastossa haastateltiin alueen hyvin tunteneita metsästäjiä ja alueella liikkuneita retkeilijöitä. Julkaistuja suurpeto- ja metsäpeurahavaintoja etsittiin lisäksi mm. laji.fi palvelusta.

Maastoselvitysvaiheessa alueelle tehtiin metsäautoteihin tukeutuva jälkilaskentareitti, joka kuljettiin kolmesti läpi (15.12.2021 ja 23.2.2022 sekä 26.3.2022). Laskentareitti on esitetty karttaliitteessä 2. Jälkilaskentojen lisäksi alueelle asetettiin 4 riistakameraa, jotka kuvasivat niin kauan kun patterit ja akut kestivät. Kameran pyrittiin asettamaan mahdollisten riistapolkujen varsille. Paikallisteiden varsille ei kameroita asetettu, koska selvityksessä haluttiin pitää matalaa profiilia. Talvi 2021–2022 oli alueella hyvin luminen, joten alueella liikkuneet sudet käyttivät hyväkseen aurattuja teitä.

Talvilaskentojen lisäksi merkkejä suurpetojen ja metsäpeurojen oleskelusta haettiin kevään ja kesän 2021 tehtyjen eri luontoselvitysten aikana. Käytännössä koko alue tutkittiin varsin tarkoin muutamia avohakkuu- tai taimikkoalueita lukuun ottamatta.

Selvityksen raportin kirjoitti FM, biologi Jyrki Matikainen Suomen Luontotieto Oy:stä. Maastotöihin osallistui myös Heidi Alho ja Jörn Andersson. Raportin taittoi Eija Rauhala. Selvityksessä käytetyn karttamateriaalin luovutti tilaaja käyttöömmme.

Alueelle asennettiin riistakameroita

3. Tulokset

Susi (Canis lupus)

Reviiri, jolla elää kaksi suttu, luokitellaan susiparin reviiriksi. Jos susien määrä on tätä suurempi, reviiri luokitellaan laumaksi. Parin muodostavat aikuinen uros ja naaras, jotka puo-lustavat reviiriään. Tämä ns. alfapari merkkää reviirinsä rajoja ja pyrkii ajamaan muut sudet pois alueeltaan. Reviirin koko on keskimäärin noin 1 200 km². Pari poistuu reviiriltään hyvin harvoin. Pari on lisääntymisen perusyksikkö. Jos pari oli yhdessä maaliskuussa, se voi saada pentuja toukokuussa. Jos parin toinen osapuoli kuolee, toinen jää reviirille ja odottaa sopivan vaeltajan ilmaantumista uudeksi kumppaniksi (Heikkinen ym. 2020).

Suden kiima-aika ajoittuu helmi-maaliskuulle. Parittelun jälkeen pari hakee pesäpaikan, joka usein on ollut käytössä jo aiemminkin. Pesäluola kaivetaan hiekka /moreenitörmään tai suuren kiven alle. Yleensä pesäkumpare sijaitsee hieman ympäristöä korkeammalla paikalla, mutta kuitenkin pesäpaikka on hyvin suojassa ja alueelta pääsee poistumaan huomaamatta mahdollisessa häiriötilanteessa. Suden kantoaika on noin 60 vuorokautta ja penikointi tapahtuu yleensä toukokuun puolenvälin paikkeilla. Synnytyspesä voi olla vaatimaton paikka. Poikaset siirretään usein noin kolmen viikon kuluttua parempaan vaihtopesään. Sudet voivat käyttää samoja vaihtopesiä vuodesta toiseen ja ne voivat oleilla pesien lähetyvillä myös pesimäkauden ulkopuolella.

Poikasia syntyy tavallisesti 3-6, mutta jopa kymmenenkin poikasen pentueita on havaittu. Poikaskuolleisuus on susilla korkea, ja jopa puolet poikasista kuolee ennen ensimmäistä ikävuotta mm. loisin, sairauksiin ja joskus myös ravinnon puutteeseen. Poikasia ruokitaan pitkälle syksyyn, jonka jälkeen ne otetaan mukaan saalistamaan. Poikasten liikkumiskyvyn parantuessa pesäpaikan merkitys vähenee ja lauma liikkuu yhdessä koko reviirin alueella. Susien liikkumista ohjaa saaliseläinten liikkuminen ja sijoittuminen. Laumana saalistaminen mahdollistaa suurten sorkkaeläinten, kuten hirven vasojen pyynnin ja syksyllä sekä talvella laumat liikkuvat pitkiä matkoja saaliin perässä.

Tutkimusalue kuuluu elinvoimaisen susilauman elinpiiriin ja alueella tehdään säännöllisesti susihavaintoja. Lauhanvuoren reviiriksi nimettyyn susilaumaan kuului kevättalvella 2022

Sudenjälki metsäpolulla alueen itäreunalla

3-5 yksilöä ja lauman elinpiiri ulottuu tutkimusalueelle. Tuulipuistoalue on reviirin itäreunaa, eikä se ole reviirin ydinaluetta. Valtaosa Tassu havaintojärjestelmään ilmoitetuista Lauhanvuoren susilauman havainnoista on tehty tutkimusalueen luoteispuolella, jossa todennäköisesti sijaitsee myös lauman alfa parin pesäpaikka. Aiempina vuosina myös Kankaanpään laumaksi nimitetyn susilauman reviiri on yltänyt tutkimusalueelle, mutta viimeisimmän susiraportin (Heikkinen 2022) mukaan lauman elinpiiri on siirtynyt kauemmas alueesta.

Maastonselvityksessä susista tehtiin kaksi jälkihavaintoa, josta toinen koski kahden suden jättämiä jo hieman vanhoja jälkiä. 23.2 tehdyn jälkilaskennan aikana havaittiin kahden suden liikkuneen metsätieuraa pitkin lännen suuntaan. Havainto tehtiin Alkkianvuoren kaakkoispuolella Palokravi nimisen tieuran varrella (koordinaatit N: 6898230,316 ja E 285569,694). Toinen havainto tehtiin heinäkuussa 2021, jolloin alueelle tehdyn kasvillisuusselvityksen yhteydessä havaittiin suurikokoisen suden jäljet Löyttynevan (koordinaatit N: 6895525,217 ja E: 286707,700) läpi kulkevalla tieuralla (kuva). Tämä yksilöä kulki aluksi idänsuuntaan, mutta hypäsi myöhemmin suolle, josta sen reitti kulki pohjoisen suuntaan.

Jälkihavaintojen lisäksi Latikkaharjun pohjoisosan hiekkakuopan reunalta löytyi vanhoja jo kuivettuneita suden jätöksiä. Muita merkkejä kuten saalisjätteitä ei alueelta löytynyt. Suunniteltujen voimalanpaikkojen ympäristöt tutkittiin tarkasti eri selvitysten yhteydessä eikä niiltä löytynyt merkkejä mahdollisista susien pesäpaikoista. Myös alueen hiekkakuopat tarkastettiin eikä pesäkoloja tai kaivanteita niiltä löytynyt.

Ilves (Lynx lynx)

Ilves on alueella satunnainen, mutta hyvin epäsäännöllinen vierailija. Alueella tai sen lähistöllä ei ole ilveksen elinpiirejä, eikä lajin pesintää tutkimusalueella ole todettu. Ilveksen pesimäpaikkoina suosimia kallioalueita on alueella hyvin vähän. Tutkimusalueen pohjoisosassa sijaitseva Alkkianvuori on lajille liian rauhaton pesimäpaikka vilkkaan retkeilyreitistön vuoksi. Talvisaikaan ilvekset viihtyvät lähempänä asutusta, sillä lajin saaliseläimiä kuten valkohäntäkauriita ja nykyisin myös metsäkauriita on enemmän lähellä peltoalueita ja asutusta. Ilveksen elinpiiri on hyvin laaja ja urokset voivat liikkua jopa tuhannen neliökilometrin alueella. Uroksen reviiri on suurempi, ja sen elinalueella voi elää useita naaraita. Elinpiirien kokoon vaikuttaa erityisesti saaliseläinten runsaus. Mitä enemmän ravinnoiksi sopivia saaliseläimiä alueella on, sitä pienempi on erityisesti naaraiden käyttämä reviiri.

Alueelta löytyi muutamia suden jätöksiä. Jätöksissä hirven karvaa.

Ahma (Gulo gulo)

Ahmasta ei tutkimusalueella ole tehty havaintoja, mutta tutkimusalueen lähistöllä ahmasta on tehty havaintoja. Tuorein yhtä ahmaa koskeva havainto on tehty 8.6.2022. Ahma on viime vuosina levittäytynyt Etelä-Suomeen, mutta pysyvää kantaa ei eteläisen Suomen alueelle ole muodostunut. Laji saattaa liikkua pesimäkauden ulkopuolella jopa kymmenien kilometrien matkoja yhdessä yössä ja on todennäköistä että myös tutkimusalueen läpi näitä eläimiä liikkuu satunnaisesti.

Karhu (Ursus arctos)

Karhu on alueella satunnainen läpikulkija erityisesti kevät aikaan. Kyseessä ovat ilmeisesti nuoret emon karkottamat yksilöt, jotka etsivät uusia elinpiirejä. Keväällä 2022 tutkimusalueen itäpuolella tehtiin karhuhavainto. Mitään lisääntymiseen liittyviä havaintoja karhusta ei alueella ole tehty, eikä alueella ole havaittu karhun talvipesiä. Lisääntyvän karhunaaraan elinpiiriksi alue lienee liian rauhaton.

Metsäpeura (Rangifer tarandus fennicus)

Tällä hetkellä Suomessa on kolme erillistä metsäpeurapopulaatiota, joista eteläisin on Pirkanmaan pohjoisosiin ja Etelä-Pohjanmaalle istutusten avulla luotu kanta. Alueen itäpuolella sijaitsevalle Seitsemisen kansallispuiston alueelle on istutettu metsäpeuroja ja kannan mahdollisesti vahvistuessa myös tutkimusalueen metsäpeurahavainnot saattavat lisääntyä. Tuulipuiston alueella on metsäpeurojen lisääntymisympäristönään suosimia suoalueita ja mutta lajille talvisaikaan tärkeitä poronjäkääläkankaita on alueella vain muutamia kohdin.

Selvitysten aikana ei tehty havaintoja metsäpeuroista suunnitellun tuulipuiston alueella.

4. Yhteenveto

Takakangas-Pihlajaharju tuulipuistohankkeen alueelta tehtiin suurpetoselvitys talvella 2021–2022. Selvityksen maastotyöt toteutettiin jälkihavaintomenetelmää ja riistakamerasurantaan käyttäen ja maastotyöt ajoittuivat joulukuun 2021 ja maaliskuun 2022 välille. Alueelle tehtiin metsäautoteihin perustuva jälkihavainnointireitti, joka kuljettiin kolmesti läpi maan ollessa lumipeitteinen. Oletetuille riistapoluille ja eläinten käyttämille kulkureiteille asetettiin 4 riistakameraa, jotka kuvasivat akkujen ja pattereiden loppumiseen asti. Maastotöiden lisäksi käytiin läpi petoyhdyshenkilöiden Tassu havaintojärjestelmään ilmoittamat suurpetohavainnot. Maastossa haastateltiin alueella liikkuneita metsästäjiä ja retkeilijöiltä joilta saatiin tietoja erityisesti susihavainnoista.

Tutkimusalueelle sijoitetut riistakamerat eivät taltioineet susia tai muita suurpetoja ja muutenkin kameroihin osui niukasti eläimiä. Suden jälkiä ja jätöksiä alueelta löytyi, mutta ei erityisen runsaasti. Aluetta tutkittiin kesän 2021 luontoselvityksissä varsin tarkasti, eikä havaintoja mahdollisista lisääntyvistä suurpedoista alueella tehty. Melkoisella varmuudella voi todeta, ettei alueella ole suden pesäpaikkaa.

Takakangas-Pihlajaharju tuulipuistoalue kuuluu Lauhanvuoren laumaksi nimetyn susilauman elinpiiriin. Tuulipuistoalue on reviirin itäreunaa, eikä se ole reviirin ydinaluetta. Aiemmin myös Kankaanpään laumaksi nimetyn susilauman elinpiiri on ulottunut alueelle. Susiraporttien mukaan elinpiirien rajat vaihtelevat jonkin verran vuosittain ja sudet myös liikkuvat toisten laumojen reviirien alueella. Laumojen ydinalueet, joissa alfa parin pesäpaikka sijaitsee, eivät juuri vaihtelee, ellei lauma jostain syystä hajoa.

Karhuja tai merkkejä karhuista ei alueella kesän 2021 selvityksessä havaittu, eikä alueella ole pysyvää karhukantaa. Lähimmät tunnetut karhujen elinpiirit sijaitsevat Pirkanmaan pohjoisosissa Seitsemisen-Kurun alueella ja täälläkin karhukanta käsittää vain yksittäisiä yksilöitä. Yksittäisiä karhuja liikkuu erityisesti kevätaikaan.

Ilveksistä ei tehty havaintoja selvitysten aikana, mutta yksittäisiä ilveksiä alueella varmasti ainakin satunnaisesti liikkuu. Alueella on niukasti louhikkoisia kallioalueita, joita ilves käyttää niin lepopaikkoinaan kuin pesäpaikkoinaan. Tassu havaintojärjestelmän aineiston mukaan alueelta ei ole tehty tuoreita ilveshavaintoja.

Ahmoista on tehty yksittäisiä havaintoja alueen lähistöltä ja ahma on alueella epäsäännöllinen läpikulkija. Alueen pesimälajistoon laji ei kuulu ja varmistettuja pesimähavaintoja ahmasta Etelä-Suomen alueelta on hyvin vähän.

Metsäpeuroista ei alueelta ole tehty havaintoja, mutta tutkimusalueen lähistöllä laji esiintyy istutettuna. Metsäpeuroja pyritään palauttamaan istutusten avulla alueen itäpuolella sijaitsevaan Seitsemisen kansallispuistoon.

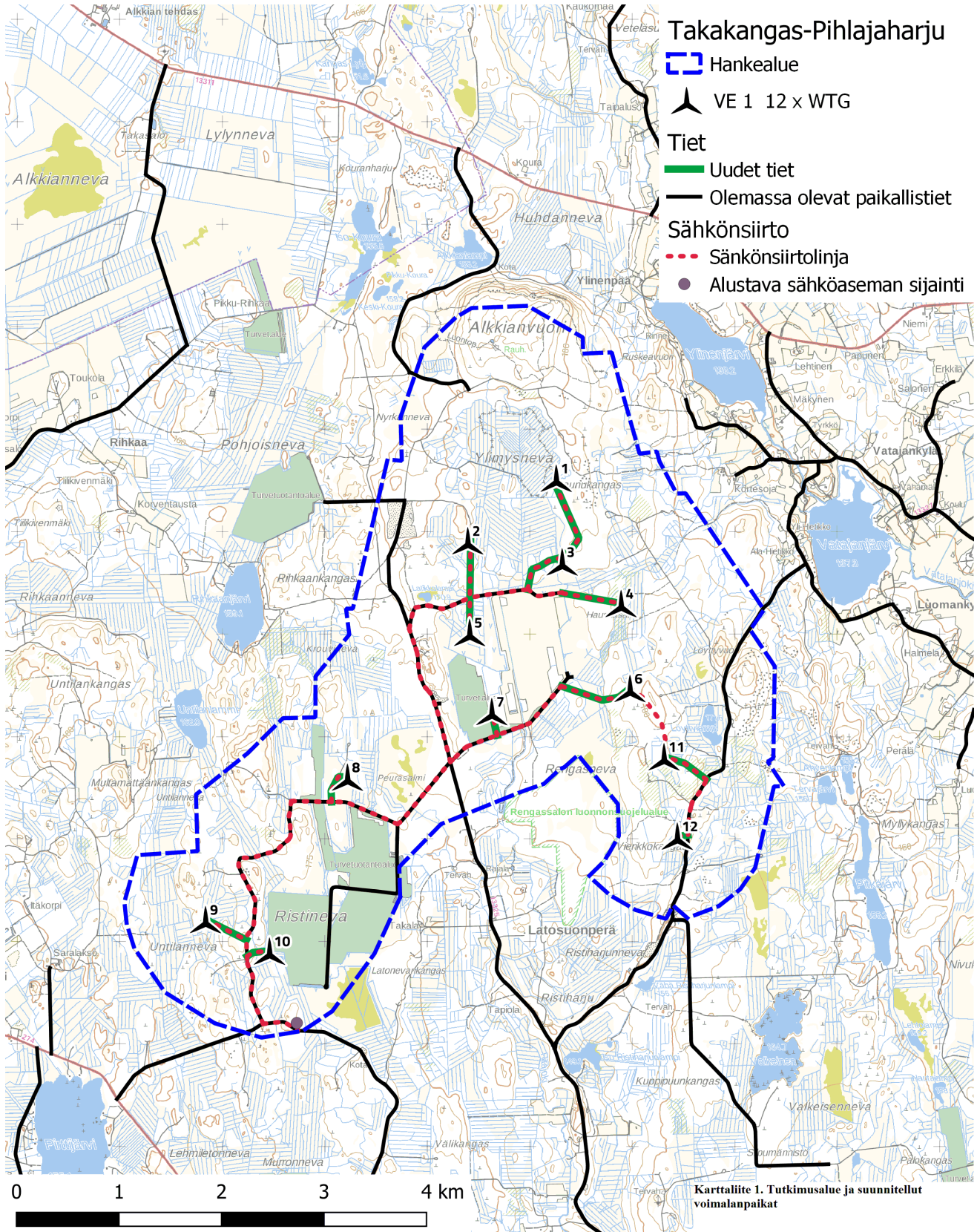
5. Lähteet ja kirjallisuus

- Castello, J.R. 2018 : Canids of the World. Princeton University Press. 331 pages.
- Heikkinen, S., Kojola, I., Mäntyniemi, S., Holmala, K. ja Härkälä, A. 2019: Susikanta maaliskuussa 2019. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 35/2019.
- Heikkinen, S., Kojola, I., Mäntyniemi, S., Holmala, K. ja Härkälä, A. 2020: Susikanta maaliskuussa 2020. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 37/2020.
- Heikkinen, S., Valtonen, M., Härkälä, A., Helle, I., Mäntyniemi, S. & Kojola, I. 2021. Susikanta Suomessa maaliskuussa 2021. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 39/2021. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 114 s.
- Heikkinen, S., Valtonen, M., Härkälä, A., Johansson, H., Harmoinen, J., Helle, I., Mäntyniemi, S. & Kojola, I. 2022. Susikanta Suomessa maaliskuussa 2022. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 59/2022. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 139 s.
- Helle, Timo: Suomen Eläimet: Osa 1 nisäkkäät, s. 303. Weilin + Göös, 1983.
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Kontro, Lauri & Leinonen, Antti: Metsäpeura: Rangifer tarandus fennicus. Maahenki, 2011
- MacLaren E, Carbyn LN and Maloney 1997: Wolves: Ecology, Conservation, and Management: An Annotated Bibliography.
- Metsäpeura-Life hankkeen materiaalit. Metsähallitus
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.
- Pulliainen E. ja Rautiainen L. 2019: Suomalainen susi. Minerva Kustannus.
- www.suurpedot.fi
www.laji.fi
www.suomenpeura.fi

6. Liitteet

Karttaliite 1. Tutkimusalue

Karttaliite 2. Jälkilaskentareitti

